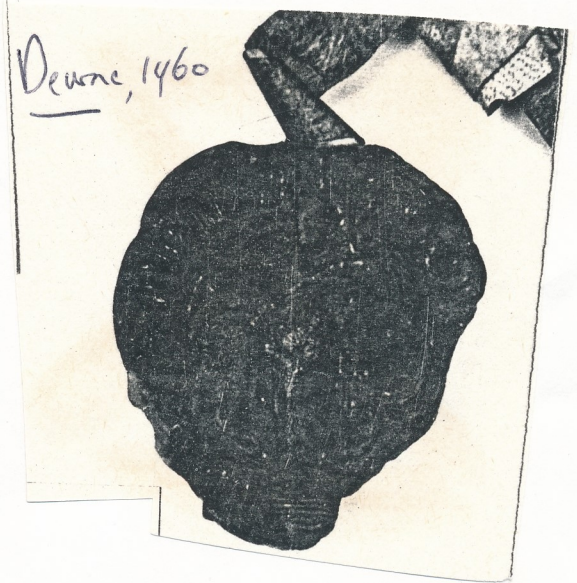

DEURNE

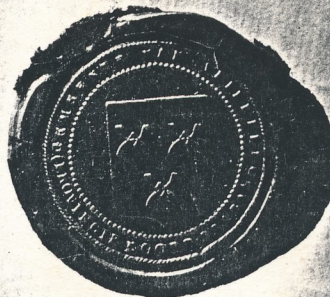
379536

Vierden, 1565

Vierden

BEWAARPLAATS	ARCHIEF/COLLECTIE	INV./CAT.NR.	FOTONEGATIEF PLAATS EN NR.	AFGIETSEL PLAATS EN NR.	NR.
KANB	Prov. Best.	4307	91.11 - 5.2	Eigendom Stichting BRABANTS HEEM	

DATE: 1838 dec. 24

ZEGEL VAN
Deurne

FUNCTIE

RANDSCHRIFT
SIGILLUM x SCABINORVM x DE x DOERN

ZEGELCLAUSULE

VOORSTELLING

MATERIAAL	KLEUR	VORM	MAAT	STAAT	BEVESTIGING	CONTRAZEGEL
L	R	R	4	g	o	-

Deurne en Liessel.Gemeentewapen

Commissie aan den Raad om b. c. en a. toegevoegden verzoekschrift van het bestuur der gem. _____ om rectificatie van het wapen der gem.

not. 1896, n° 40.

Bij missive d. d. 26 Mei 1896, n° 10 is aan den Minister in gunstigen zin advies uitgebracht.

not. 1896, n° 40.

Bij K. B. van 19 Juni 1896, n° 24 is aan de gem. _____ een wapen verleend, met wijziging van het wapen in welks berisf de gem. indertijd werd bevestigd.

,, 1896, n° 60.

Opens een verzoekschrift van den Raad der gemeente Deurne, zijnde de nieuwe gemeente (vereniging Deurne, Liessel en Olierden) om een wapen voor die gemeente.

not. 1927, n° 54

Bij missive van 23 Jan. 1920, n° 4 is advies uitgebracht.

not. 1920, n° 9.

Bij K. B. van 16 Mei 1920, n° 27 is aan de gem. _____ een eigen wapen verleend.

not. 1920, n° 9

Duinen den 24 December 1838

N° 388

Besluit van Zyn
Eccellentie De
Hooftwaarsaand
Gouverneur der
Provincie Noord
Brabant in datte
24 november 1838
A N N 26.
Afdeling
van
Politie
Onderwerp
Gemeentewapen

Ter voldoening aan het hier meermal aangeduid
bested heb ik de ter Uw Hoogde gade by de
C. Landen overafrecht van het Wapen der gemeente
Zoo althet selve op den 16 July 1817 door den Hogen
Raad van Adel is verleend of geconfirmeerd gewore
Zynde van Larins beladen met een Kruisloop en
gekroond met vier klimmende Leeuwen alles
van goud het Schild ter Linkerzijde vastgehouden
voor St. Wilbroord van goud

Der Burgemeester van Duinen
van Liefde
J. J. Janket

Van

1. Hypotheken der den Gemeenteraad medede deelen
2. Een verzoekschrift van de Broederschap de Helmannen om verhoging van jaarwedde.
3. Koppen van vergaderingen aangenomen.
4. Een verzoeker adres te den valgerden inhoud.

Van
 " Naar Majestert de Koninkrijken Regentes
 " heeft met eerbied te kennen
 " het Gemeentebestuur van Deeme in d'elst Noord-
 " brabant.

" Dat ten de Hooge Raad van Adel in 1815 het
 " Gemeentebestuur was aangevocht over de tekening
 " des beschrijvings van het Gemeentewapen en te
 " kennen ter conformatie en registratie, en
 " plaats van die tekening en beschrijving een
 " afdruk van het deslyds voorhanden Gemeenteseget
 " heeft ingezonden

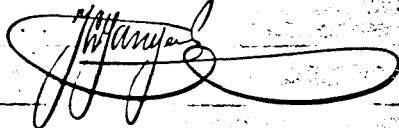
" Dat d'elst Gemeenteseget, soval veelouder voor
 " kwam als seget, als verhoorde het wapen van den
 " Noordheer (deslyds een Hertog van Brabant, die
 " zyn wapen verendeelste met dat van Brandenburg) als
 " mede den H. Willebrordus, Patron der Roomsche
 " Katholiek. Parochie Naard, op het wapen van de
 " tijdelijken heer van Deurne, een l'elg l'elst l'elst
 " geslacht van Doerne, dat zyn naam aan de
 " heerlijkheid overleide

" Dat de Hooge Raad van Adel, verhoord als by
 " en r'elst zyn met de beschikking der segetgeeld
 " met het seget een wapen l'elst stelt dat in
 " zynen l'elg van 16 July 1817 aldus is geblasene
 " Van l'elst beladen met een l'elst l'elst en
 " gekantonneerd met vier l'elst l'elst l'elst
 " l'elst van goud - het seget l'elst l'elst l'elst
 " gekonden door H. Willebrordus van goud.

Van

" Dat het wapen alzo is en strijd met den historischen
" loop van zyn voortgaan
" Dat het Gemeentebestuur de Gemeente Deurne enkele
" gaarne in het bezit zag gesteld van een wapen dat
" voldoeft aan de Menige eischen van historie en
" heraldiek en tevens uit een artistiek oogpunt
" aanbeveling verdient.
" Dat zy het wapen daarom gaarne aldus zagen
" geblasveerd: Gerechtend: 1 en 4 in kwart
" den rood getongde gouden Leeuw. (Brabant) h en 3
" en zilver een rood getongde goud gekroonde roode
" Leeuw. Met dubbelen staak (Limburg) met een
" schachtschild als volgt: in kwart drie gouden
" drietjergsbalken en een gouden schelkroon, →
" beladen met drie rode St. Andries kruizen
" (Van Doerne) een en alden Volgers by gaande
" tekening.
" Redenen waarom zy zich tot Uwe Majesteit
" worden niet verbied verzoeken, het zinge Uwe
" behagen der Gemeente Deurne enkele het
" gebruik van evenbedeeld wapen. Wel te wille
" tveestaan.

Welk dyende enzovoorts
Het Gemeentebestuur voornemens
Na voorlezing wordt dit ontwerp overzonden, gees
gekeurd met beklint dat d. t. Uwe Majesteit zal voor
katinge boderg' ingeplyd opdracts van de hand deze
Gemeente by zyn beklint, Van 20 Maat deze jaars.
Gedaan te Deurne den 22 April 1866
De Burgermeester en Medewoens Voorzitter

De Secretaris

1° AFDEELING. A. 's Gravenhage, den 1 Juli 1896.

No 217

68.

Men wordt verzocht bij de aanhaling van
dezen brief, dagteekening, afdeeling en num-
mer nauwkeurig te vermelden.

Ik heb de eer den Hoogen Raad van Adel, in verband met zijn advies ddt 26 Mei jl N° 118, mededeelen dat bij Koninklijk besluit van 19 Juni 1896 N° 24 aan de gemeente Deurne en Liesjel, provincie Noordbrabant, met wijziging van het wapen in welks bezit die gemeente inder tijd werd bevestigd, is verkend het navolgend wapen, zijnde: gewierendeeld, het eerste en vierde kwartier in sabel een leeuw van goud, ge-
"Aongd en genageld" van keel (Brabant) die van het eerste kwartier omgewend; het tweede en derde kwartier in zilver een dubbelstaartige leeuw van keel, gekroond en genageld van goed (Limburg), die van het derde kwartier omgewend; over alles heen een hartschild van sabel beladen met drie drieling-balken van goud met een schildhoofd van hetzelfde beladen met drie St. Andriesskruisjes van keel; het schild omgeven door het randschijf, gemeentebestuur van Deurne en Liesjel."

De Minister van Justitie,

Aan

Dixmude (Olivier van), même qualité, 1437 : un fascé (de 8 pièces); au fr.-q. chargé d'un lion léopardé. C. cassé. S. : deux lions. L. : *va Dixm . .* (Ibid., l. 418).

— (Olivier van), même qualité, 1524 : un fascé (de 8 pièces); au fr.-q. chargé d'un léopard, ou lion léopardé (?) (**Knibbe**?) Cq. cour. C. : une tête et col d'animal (Ibid., l. 191) (voir **Beveren**).

La ville de Dixmude : *fesses d'or et d'azur de huit pièces, à deux cotisses, recotisez en forme de sautoir de gueulle, sur le tout.*

Le *chastelaeyn, viconte et seigneur de DIXMUDE* porte : *fesses d'or et d'azur de huit pièces, à deux cotises, ou filez, recotisé en forme de sautoir, sur le tout, de gueulle; leur surnom et crye fut : Bevres! Bevres!* (CORN. GAILLIARD, *L'Anchienne Noblesse de la conté de Flandres*, XVIIe siècle).

Dobbe (Helmich) *zum Vogelsangh*, 1580; qualifié *der Edle Ehrentveste*, sc. un acte d'Othon-Philippe von Westrumb *zum Guttacker*, fils aîné de feu Thierry et de Marguerite von der Hesse, vassal de l'abbé de Werden, 1584 : une roue. C. : un chapeau, sommé d'une roue. L. : *S Helmich Dobbe* (Werden, N° 108).

Dobbelaer (Gaspard de), échevin du comte de Flandre, à Somergem, 1550 : une hache contournée. L. : *obel . re f Ioes* (= fils de Josse) (C. C. B., Acquits de Lille, l. 118).

Dobbelare (Jean), échevin, à Tronchiennes, de la comtesse de Bar, dame de Cassel, 1347 : dans le champ du sceau, un dé qui présente la face du six (Els.).

La famille de (von) Dobbeler, originaire de Belgique, et établie en Allemagne, porte : d'argent à la bande onnée d'azur, accompagnée de quatre glands de sinople, mouvants de la bande, 1 à d., 3 à s.

Dodrimont (R.), curé d'Amel (Amblève), *decanus Ostlingiae*, 1788 : un fascé de quatre pièces (?) (indistinct); au chef chargé de trois merlettes, mal ordonnées (cachet en cire rouge) (C. C. B., reg. 46580).

Il se peut aussi qu'il faille blasonner : coupé; au 1er, trois merlettes, mal ordonnées; au 2e, un fascé de quatre pièces (?).

Doedins, Doedijn, etc. Pierre *Doedins*, procureur de *Jehan Escuier*, sgr. *desquerdes*; on vend devant lui et les h. dudit *Jehan*, père de d^{lle} *Ysabiaus*, femme d'*Yeble de Beth*, la dime de *Louvinghe*. 1313 : une aigle éployée, surmontée d'un lambel (Els.).

— Jean *Doedijn*, arbitre entre les chartreux de Sint-Geertruidenberg et le chapitre de cette ville, 1522 : trois roses tigées et feuillées. Le reste du sceau cassé (N.-D., Anvers, *Chap., capsar. extraord.*).

— *Frans Dudijn Jans zoon*, échevin de Heusden (Brab.), 1569 : trois roses (héraldiques). C. : une rose entre un vol (Mal.).

Doedins, Doedijn, etc. *Anthonis Adriaen Doijdens zoon*, même qualité. 1530, 41, 52 : deux glaives, passés en sautoir, les poignées en haut, accompagnées en pointe d'une étoile (Mal.).

Doellart (Michel) tient un fief de la cour de *ten Berye*, à Haesdonck, appartenant à Jean van Ex[s]aerde, fils de Martin, 1527 : un *Agnus Dei*, regardant (Fiefs, N° 6573).

Doelvoet (Henri), témoin de Gisbert Kock, au contrat de mariage de sa fille, Adrienne, 1431 : une aigle éployée *Geld.*

— (Henri) (fils de Jean), échevin de *Tuel* (Tuil), 1439 : même écu. L. : *Sigillum Heinrici Doelvoet (Geld.)*.

DOEMSDAEL, voir **Mangelman**.

DOENEN (*Wilhelmus de*), échevin de Nimègue, 1424 : une burelle entée; au fr.-q. chargé de trois roses. T. d. : une d^{lle} (*Geld.*).

Doenraad. Gossuin van *Donroede*, et *Duijnrade*, jadis prisonnier à Basweiler, sous le burgrave de Dalhem; 1374 : une croix échancrée, chargée en cœur d'un écus, fascé. L. : *S Goeswin van . . . ro . .* (B.) (Pl. 6, fig. 124).

— Gilles van *Doenrade* tient, de la sgr^e de Fauquemont, la cour de tenanciers de *Reijmerstale* (Limbourg), 1537 : une croix engrêlée (Av. et dén., N° 5425).

Doerne, Dorne, Doorn, etc. *Ghevardus de Dorne, miles*, s'engage, moyennant 36 (et non 30!) livres de vieux gros, à servir le duc de Brabant, *cum undecim viris, probis et honestis, bene et honeste cum galeis armatis et deceter equitatis*, dans la présente guerre entre l'Angleterre et la France. 31 mars 1339 (après Pâques) : trois tierces; au chef chargé de trois flanchis. L. : *S Ghevardi de Dorne militis* (B., N° 491).

— *Ghiselbertus de Spina*, échevin de Bois-le-Duc, 1353 : un rosier, boutonné de cinq pièces. L. : *S' Ghiselb'ti de Spin . . . bi i Buscho* (S.-G.).

— Jean van *Doerne*, chev., décl. que certaine terre près de l'église de *Doerne* (Deurne) est un alleu de l'hôpital d'Anvers et qu'il a renoncé à l'usufruit de ce bien, 1354; jure fidélité au comte de Flandre, 1358 : trois chevrons (Hôp. S.-Elis., *Buiteng.*, II et III, et Fl.).

— Gérard van *Doerne*, jadis prisonnier à Basweiler, sous Robert de Namur; i. t. : 52 mout., 1374 : trois tierces abaissées, surmontées de trois flanchis, et un bâton broch. L. : *S Gheirkien de Dorne* (B.).

— *Robbrecht van Doern, Spierings soen*, échevin de Heusden (Brab.), 1432, 3 : trois pals de vair; au chef chargé d'un lambel (Mal.).

Doerne, Dorne, Doorn, etc. Guillaume van *Doerne*, dit van *Sompeken*, échevin d'Anvers, 1469, 70, 5, 6 : trois chevrons ; au fr.-q. chargé de deux glaives, passés en sautoir, les pointes en bas. C. : un vol chargé d'un écran carré, aux armes de l'écu. T. : deux d^les (Hôp. S.-Elis., *Buiteng.*, II).

— Jean van *Duerne*, échevin de Tervueren, 1476 : trois (2, 1) macles, accompagnés d'un trèfle, sans tige, en cœur, et de deux roses aux flancs. L. : S * *Ian van Doerne* (S.-G.).

— Corneille van *Doorne* reçoit une rente sur l'espier de Bruges, 1481 : l'écu est cassé. C. : une aigle iss. L. : . *Cornelis* (C. C. B., Acquits de Lille, I, 380).

— Charles van *Doerne*, dit van *Sompeken*, échevin d'Anvers, 1526 : trois chevrons. C. cassé (Hôp. S.-Elis., *Buiteng.*, c. I).

— Adrien van *Doren*, échevin d'Anvers, 1550 : trois fers de moulin. C. cassé (114 lettres scab.).

— Frédéric van *Doern* sc. un acte de son parent Thierry van Malburg, 1552 ; *dijkgraaf* du Bomme-lerwaard, 1560 : un bandé. Cq. cour. C. : un oiseau (*Geld.*).

— Thierry van *Doern* sc. un acte de Jeanne van *Mer-
vijck* (Meerwijk), veuve de Thierry *Viegh* (Vijgh), qui engage à Gossuin van *Straelen*, bourgeois de Nimègue, une maison, *illec, in die Ridderstrait*, 1575 : deux (!) tierces ; au chef chargé de trois flanchis. C. : une tête et col de chien braque. L. : S *Direk van Doere* (Gr. scab., Mélanges, A. G. B.).

— Thierry van *Daern* et Henrica van Hagenbeeck (le sceau de celle-ci est tombé), époux, vendent une rente devant les emphytéotes du quartier de Nimègue, 1575 : deux (!) tierces ; au chef chargé de trois flanchis. C. : une tête et col de chien braque (*Geld.*) (voir *Sompeke, Telders*).

Does (Hughes van der) (voir *Zijl*), 1341 : deux fasces de cinq losanges ; au fr.-q. chargé d'une croix. L. : S *Hvghe va der Does* (*Holl.*).

D'après GELRE, *her Deric van Ruyden* portait : d'argent à deux fasces, la 1re de cinq losanges, la 2de de quatre, de gueules ; et *Doubrugghen* (au comté de Clèves), le même écu, aux émaux intervertis.

— (*Meeus van der*), *welgheboren man in Zuijthol-
lant in mijns ghenadichs heeren* (Philippe le Bon) *hoghe vierscair van Zuijthollant tot Dordrecht*, 1454 : un lion. Cq. cour. C. : une tête et col d'aigle (Mal.).

Doetinghen (Messire Pierre-Melchior de), licencié en droit, échevin de Bruxelles, 1773 : une croix ancrée. Cq. cour. C. : une demi-croix ancrée, posée en chevron renversé. S. : deux léopards lionnés (Ord.).

Doijers (?), voir **Knibbe**.

Doijman (Jacques), jadis prisonnier à Bâsweiler, sous la bannière de Redelgem ; i. t. : 24 mout., 1374 : de . . . à cinq burelles et au chevron broch., la 1re burelle chargée à d. d'une étoile la 2de, à d., d'une coquille et au milieu d'une autre coquille, et les trois autres, chargées, chacune, entre le chevron, d'une coquille. L. : ✠ S *Iacop Doiman* (B.).

Doingt. Pierres, sires de Doing, chev., 1315 : un sautoir, chargé de cinq besants. ou tourteaux, et accompagné en chef d'une merlette. L. : * *Siere* (!) (Tournai, Chartrier).

— *Pieres, sires de Doing*, chev., député du bailli de Vermandois aux assises de Péronne, 1326 : même écu, sans merlette (Ibid.).

Doyroye, voir **Beaumont**.

Doijs. Willem Deus, Bastart sone Henric Deus. jure de ne plus rien entreprendre contre le duc de Gueldre, 1392 : une croix et un bâton broch. L. : S *Willem Dous* (Arnhem, *Rekenk.*, N° 447).

D'après GELRE, *Steven Doys*, vassal du duc de Gueldre, portait : de sinople à la croix d'or.

Dole (Jean), jadis prisonnier à Bâsweiler, parmi les gens (*bede*) du duc de Brabant ; i. t. : 70 2/3 mout., 1374 : une tour, posée en pointe, sommée d'un lion. L. : S *John Dole* (B.) (Pl. 6, fig. 125).

Comp. les armes de *Bouquemont, Fontois, Tour, Vaux*, etc.

DOLGUERES, voir **OLGUERES**.

Dollairt (Henri), échevin d'Aix-la-Chapelle, 1496 : coupé ; au 1er, une aigle, iss. du coupé ; au 2^d, trois (2, 1) losanges. C. : une aigle iss. L. : S *Hinrici Dol-
habt* (!) *scabi aqve* (Duss., Commanderie de Biesen, N° 61).

Dollendorf (*Gerlacus, dominus de*) et *Cronenberch* (Cronenburg), fait, en 1281, hommage au comte de Luxembourg, ainsi que feu son père, *Gerlacus*, l'avait fait, en 1253 : une aigle. L. : S *Gerla . . . e
Dollendor*. (*Lux.*, c. IV, l. XVI, N° 58) (voir *Cron-
enburg, Löwenburg*).

— *Gerlas, sires de Dollendorp*, tient de Henri, comte de Luxembourg, *la maison de Cronenberch . . . , sauf ce que se li archevesques de Coloigne a lettres de nos ancesseurs de la dite maison, elles lui vaillent, si avant que elles doivent valoir par droit*, 1293 ; G. de *Dollendorp*, chev., sc. en 1299 ; *Gerlacus de Dollendorp, dominus de Cronenberch*, sc. un acte de Jean, sgr. de Reifferscheid, et de Jean, sgr. de Wildenberg, 1306 : une aigle contournée. L. : ✠ S *Gerlaci domini de Dolledorp* (Ibid., N° 58, C. C. B. et *Lux.*, c. I, l. IV).

**Dollendorf. Henr
et amicus dilectu
dont il sc. un act
à cinq pendants
sur le tout. L. :
(Duss., *Jul.-Berg***

— Frédéric, sire c
Seyne (Sayn), sa
Juliers leur *huys
ghe*, en en faisant
quiconque, hormi
une aigle et un
. . . . *der . . . dm*
Il engage au mêm
(et ordonne à to
etc., de rendre f
1344 ; et, moyer
Daelheim (Dahle
*burch van Dol
Tylkins van Hill
ront être dégage
ne pourra l'être s
lambel). L. : S
N°s 465 et 498).*

Dolrechies (Nico
de fief du Hainau
au chef chargé
Ste-Waudru, C. (

Domaes zoen (.
Hollande, sc. l'ac
van *Reijmerswa
bien à Lodijk,
accostée de deux*

Domborg. Guilla
1292 : type scuti
lem van Dombor

— Baudouin van L
Middelbourg (Zél
. . . et de . . . , s
à s. d'un croisss
C. : une tête et c

— Vrancke van D
acte de Florent.
1435 : une fasce.
d'un cor-de-chas
(Ibid., c. 113).

DOMESDACH
(Zél.), 1392 : t
fleurs de lis, acc
rais (Ibid., c. 80

Domis, voir **Ler**

tax Bxxxv (1920)

HET GEMEENTE-WAPEN VAN DEURNE

Bij Besluit van den Hoogen Raad van Adel dd. 16 Juli 1817 werd de gemeente Deurne „bevestigd” in het hieronder afgebeelde wapen, waarvan de officiële beschrijving luidt: „zijnde van lazuur, beladen met een kruisstreep en gekantonneerd met vier klimmende leeuwen, alles van goud. Het schild ter linkerzijde vastgehouden door St. Willibrordus van goud.”

Fig 1

een bisschopsfiguur afgebeeld, in de linkerhand den kromstaf, terwijl de rechter steunt op een wapenschild, dat gevierendeeld is met vier leeuwen. Vóór de knieën der figuur een tweede wapen, beladen met drie St. Andrieskruizen. Het omschrift luidt: „sigillum scabinorum de Doern”. Dit stempel werd reeds in 1693 gedrukt op eene acte, aanwezig in het gemeente-archief van Helmond, en dateert blijkens den stijl, waarschijnlijk omstreeks het midden der 16de eeuw. Sommige bijzonderheden doen

Blijkbaar is dit wapen ontleend aan het schependomszegel van genoemde plaats, waarvan het stempel nog heden ter secretarie bewaard wordt, dat zeer waarschijnlijk tot het eind der 18de eeuw gebruikt en in 1816 in afdruk overlegd is. De beschrijving van dit zegel, waarvan een afbeelding hiernaast sub 1 is gevoegd, luidt als volgt: Binnen eene achtlobbige arcature en op een achtergrond, bezaaid met kringetjes en gelijkarmige kruisjes, is

evenwel vermoeden, dat het op een ouder gecopiëerd is, en inderdaad werden mij door de heeren Ouwering te Deurne en Tilburg de afdrukken van een ouder zegelstempel ter hand gesteld. Bedoeld zegel verschilt van het voorgaande alleen in geringe details: de arcature is zeslobbig en met toten, de achtergrond is effen, de kleding der bisschopsfiguur is ouderwetscher, het vierleuenschild is heraldisch juister voorgesteld en het omschrift luidt: „sigillum scaabinorum de Doern”. Het zegel dateert blijkens den stijl waarschijnlijk uit de 15de eeuw, wordt fragmentarisch gevonden onder eene acte dd. 1554 in de Collectie Cuypers van Velthoven ten Rijksarchieve in Noordbrabant en is mogelijk weder op een ouder gecopiëerd. Het wapen namelijk, dat ter (heraldische) rechterzijde is voorgesteld, is dat van de hertogen van Brabant, gelijk het door hen van ongeveer 1312 tot 1406 gevoerd is. Genoemd wapen wordt blijkens de studie der overige Brabantsche gemeentezegels kort vóór het midden der 14de eeuw in de schepenzegels opgenomen, zoodat het vermoede prototype mogelijk tot de 2de helft der 14de eeuw opklimt.

De bestemming der zegels van schepenen van Deurne is de volgende: de waarachtigheid van schriftelijke van hen uitgaande acten te verzekeren door het aanbrengen of opdrukken van hun symbool, hetwelk thans min of meer raadselachtig lijkt en in 1817 zeer zeker niet begrepen is, maar oudtijds voldoende tot ieder schijnt gesproken te hebben. Zij geven in dat zegel te kennen, dat de grondheerlijkheid van Deurne, of, zoo men wil, dat de parochie — begrippen, die destijds dooréén gemengd worden en inderdaad in dit geval identiek zijn, — toekomt aan St. Willibrord, den stichter der abdij van Echternach, immers hem stelt de bisschopsfiguur voor; dat Deurne overigens onderhoorig is aan den hertog van Brabant, vertegenwoordigd door zijn wapenschild en, omdat deze een deel zijner souvereiniteit aan de familie van Doerne heeft afgestaan, mede aan deze

familie, a
zoals Sc
geval sed
tot 1606,
familie ov
St. Willib
Doerne

Deze te
der geme
wapen. M
geval zijn
blijven w
een dorps

Bij de
dacht me
dat behal

De Hoc
nevenges
namelijk
de hoofd
meente b
als schild
aangewe
geheel w
foutief v
noodig d
dat het

familie, als heeren van Deurne, welke heerlijkheid zij, zooals Schutjes wil, reeds vóór het jaar 1308, in ieder geval sedert 1397 en, met eene tijdelijke onderbreking, tot 1606, toen de heerlijkheid definitief aan eene andere familie overging, bezeten heeft. Het aan de voeten van St. Willibrord geplaatste wapen is dat der familie van Doerne.

Deze teekens zijn dus oorspronkelijk geen eigendom der gemeente geweest en vormden nog veel minder haar wapen. Met andere plaatsen moge dat gaanderweg het geval zijn, maar de traditie is in die mate belemmerend blijven werken, dat Deurne vóór 1817 blijkbaar niet tot een dorpswapen in strikten zin is toegekomen.

Bij de vestiging van het Koninkrijk der Nederlanden dacht men hierover anders. Men oordeelde het billijk, dat behalve de steden en andere lichamen, die vroeger

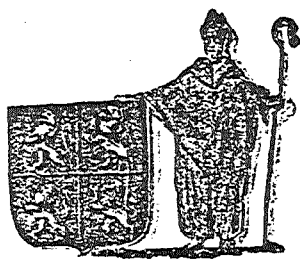

Fig. 2

een wapen gevoerd en dit door de Revolutie verloren hadden, ook andere in het bezit daarvan zouden gesteld worden, en zodoende heeft de Hoge Raad van Adel in 1817 de gemeente Deurne een wapen verleend, dat boven reeds beschreven werd en hiernaast sub 2 is afgebeeld.

De Hoge Raad beging de fout, dat hij van eenige nevenschikte en vrijwel gelijkwaardige symbolen één, namelijk het wapen van den hertog van Brabant, als de hoofdzaak en nog wel als het eigen wapen der gemeente beschouwd heeft. Verder heeft hij St. Willibrord als schildhouder daarvan en dus op eene geringere plaats aangewezen en het wapen der familie van Doerne geheel weggelaten. Bovendien werden wapen en figuur foutief van het zegel overgenomen. Het is evenwel onnoodig dieper op deze tekortkomingen in te gaan, omdat het wapen in 1896 door een ander vervangen is.

De gemeente zelf heeft zich er niet aan gestoord en is een zegel blijven gebruiken, hier sub 3 afgebeeld, dat direct

Fig. 3

bij het voorgaande aansloot. Slechts ééne bijzonderheid dient nog vermeld, namelijk de kleuren van het wapen van 1817. Men dient te weten, dat een gegraveerd zegel, zooals het 16de eeuwse van Deurne, uit den aard der zaak alleen vorm, geen kleur toont. Toen de Hooge Raad aan de hand van dit zegel een wapen moest vaststellen, dus van eene voorstelling in relief eene gekleurde moest maken, heeft hij in zijne verlegenheid daarvoor de rijkskleuren, goud en blauw genomen, zelfs voor het vierleeuwschild, waarvan hem de beteekenis en kleuren o. a. uit het wapen der stad 's Hertogenbosch bekend hadden kunnen zijn.

Bij Kon. Besluit van 19 Juni 1896 no. 24 is een nieuw gemeentewapen verleend, waarvan de afbeelding sub 4 hierbij gaat en de beschrijving luidt: „ zijnde gevierendeeld, het eerste en vierde kwartier in sabel een leeuw van goud, getongd en genageld van keel (Brabant), die van het eerste kwartier omgewend; het tweede en derde kwartier in zilver een dubbelstaartigen leeuw van keel, gekroond en genageld van goud (Limburg), die van het derde kwartier omgewend, over alles heen een hartschild van sabel, beladen met drie drielingbalken van goud, met een schildhoofd van hetzelfde, beladen met drie St. Andrieskruisjes, het schild omgeven door het randschrift: gemeentebestuur van Deurne en Liessel.

Fig. 4

Ook dit wapen kan den toets der critiek niet doorstaan. In het jaar 1817 heeft de Hooge Raad van Adel,

ter uitvoer
herstellen
besluiten d
als deze to
en ik mee
heden niet
de vraag v
van het ze
schijn tot
m. i. in 18
De destijds
kerk en ni
verstand.
vroegere,
verloren
stichter de
het wapen
tot hartscl
maakt is,
maar ik b
overwegin
de leeuwe
afwijking
huldigd in
lijkenderw

Nu de
meente I
Deurne en
meente he
noodzakeli
nieuw wap
Hoogen I
dan in 1
beter aans
geweest is

's-Herto

ter uitvoering van het bekende Koninklijk Besluit, willen herstellen en als grondslag van het meerendeel zijner besluiten de wapens, respectievelijk zegels genomen, zooals deze tot het eind der 18de eeuw gebruikelijk waren, en ik meen te mogen aannemen, dat deze zienswijze tot heden niet veranderd is. In dit geval doet zich echter de vraag voor, waarom het wapen van 1896 zich zoover van het zegel verwijderd, dat, zooals gezegd, naar allen schijn tot 1795 in gebruik geweest is. Ten onrechte is m. i. in 1896 de figuur van St. Willibrord verwijderd. De destijds geuite meening, als zou deze de patroon der kerk en niet der gemeente zijn, berust m. i. op een misverstand. De burgerlijke gemeente is dezelfde als de vroegere, die in 1795 alleen haar grondheerlijk karakter verloren heeft, en van deze was St. Willibrord, als stichter der abdij van Echternach, de heer. Waarom in het wapen van 1896 het wapen der familie van Doerne tot hartschild van dat van den hertog van Brabant gemaakt is, is evenmin duidelijk of m. i. verantwoord, maar ik ben geneigd deze wijziging geheel in artistieke overwegingen te zoeken. Niet minder willekeurig was het, de leeuwen van het 1ste en 3de kwartier om te wend~~en~~, in afwijking van eene praktijk van bijna vijf eeuwen, gehuldigd in eene menigte Noord Brabantsche en vergelijkenderwijze Nederlandsche gemeentewapens.

Nu de gemeente in het jaar 1925 in eene nieuwe gemeente Deurne, vereeniging der vroegere gemeenten Deurne en Vlieden, is opgegaan en dus met de gemeente het bovengeschetste wapen is vernietigd, is het noodzakelijk H. M. de Koningin de verleening van een nieuw wapen te verzoeken. Moge het advies van den Hoogen Raad van Adel ditmaal beter gemotiveerd zijn dan in 1896, zoodat verkregen wordt een wapen, dat beter aansluit bij de traditie, dan tot heden het geval geweest is.

's-Hertogenbosch, Nov. 1927.

J. P. W. A. SMIT.

is een
direct
sloot.
dient
euren
regra-
eeuw-
aard
kleur
aan
wapen
eene
nheid
zelfs
kenis
bosch

nieuw
sub 4
eren-
eeuw
, die
keel,

loor-
Adel,

vraagt hoever het gevraagde terrein van den spoorweg is gelegen.

De voorzitter zegt ongeveer 300 ad 400 Meter en geeft nog een nadere aanduiding van het terrein. Spreker is er voor al vast den grond beschikbaar te stellen, dan kan later nog worden nagegaan in hoever de eventuele moeilijkheden kunnen worden ondervangen.

Aldus wordt door den Raad, zonder hoofdelijke stemming, besloten.

XV.

Aanvraag van het Bestuur der H.K. bijzondere meisjesschool te Vlierden voor het beschikbaar stellen van de benodigde gelden voor den aanleg van een elektrische lichtinstallatie in genoemde school.

De voorzitter geeft voorlezing van het verzoek, waaruit blijkt, dat de kosten dezer installatie ongeveer f.93.- zullen bedragen en stelt voor de gevraagde gelden beschikbaar te stellen.

Het lid Franssen merkt op, dat het licht voor de dagschool geen drie keeren per jaar zal noodig zijn.

De voorzitter meent, dat waar elders ook electrisch licht is verstrekt, in dit geval hiertegen geen bezwaar kan bestaan.

Zonder nadere discussie of hoofdelijke stemming wordt daarna door den raad op voorstel van burgemeester en wethouders besloten, de gevraagde medewerking te verleenen en de noodige gelden beschikbaar te stellen voor genoemd doel.

XVI.

Verzoek aan H.M. de Koningin om een gemeentewapen voor de nieuwe gemeente Deurne.

De voorzitter deelt mede, dat door het ontstaan der nieuwe gemeente Deurne, de gemeentewapens der vroegere gemeenten Deurne, c.a. en Vlierden zijn vervallen en tot het bekomen van een nieuw gemeentewapen een verzoek moets worden gericht aan Hare Majesteit de Koningin.

Omtrent de keuze van het wapen hebben burgemeester en wethouders zich tot den Rijksarchivaris te 's - Hartogenbosch, den heer Mr. J.W.P.A. Smit, gewend, die zoo bereidwillig is geweest, om de samenstelling van een nieuw gemeentewapen op zich te nemen en een lijvig rapport daarover heeft uitgebracht, waarin hij de geschiedenis van het ontstaan der wapens van de vroegere gemeenten uiteenzet en de gegevens put voor het ontwerp van het nieuwe wapen.

Aan de hand van het schrijven van den heer Mr. Smit licht de voorzitter het ontworpen wapen nog nader toe: In 1817 hebben alle gemeenten een nieuw wapen gekregen of zijn in hun reeds bestaand wapen bevestigd. Het wapen van Vlierden is tot de opheffing der gemeente onveranderd gebleven. Dat van Deurne is in 1896 vernieuwd. Op minder gelukkige wijze is teend aarin de bisschopsfiguur van den H. Willibrordus niet meer opgenomen.

De Rijksarchivaris stelt thans voorn de figuur van den Heiligen Willibrordus weer in het wapen op te nemen, daar St. Willibrord niet alleen de patroon is van de kerk en de parochie zoowel van Vlierden als van Deurne, maar ook tijdens zijn leven Heer en Meester was van de grondheerlijkheid van Deurne. Ook het wapen van de vroegere gemeente Vlierden wenscht hij in het nieuwe wapen op te nemen, terwijl aan het oude schepenzegel van Deurne de algemeene groepeerings is ontleend.

De ontwerper geeft daarom in overweging het navolgende wapen te verzoeken: "zijnde van zilver met eene bisschopsfiguur van keel met pallium en mijter; de kromstaf in de linkerhand, met de rechterhand steunend op een wapenschild, zijnde gevierendeel: 1 en 4 van sabel met een leeuw van goud; 2 en 3 van zilver met een gekroonden dubbelstaartigen leeuw van keel. Voor de knieën der figuur een wapen, zijnde van sabel met drie drielingsschakken van goud; met een schildhoofd van goud, beladen met drie St. Andriesskruisen van keel. Ter linkerzijde van de figuur een wapen, zijnde van zilver met drie molensijzers van sabel."

De voorzitter laat daarna een schetsteekening van het nieuw ontworpen wapen bij de raadsleden circuleeren en stelt namens burgemeester en wethouders voor aan Hare Majesteit de Koningin te verzoeken de nieuwe gemeente Deurne een wapen te verleenen, overeenkomstig de beschrijving van den heer Mr. Smit.

Commissoriaal van den ^{28 Juli} 1896
1897 1. Afk. N. S. n. 32 N. 383
Aanvraag van den Raad der
gemeente Deurne om een nieuw
wapen

Bij de wet van 29 Juni 1925 Stbl. n. 285 werden de
gemeenten „Deurne en Liessel“ en „Plierden“ vereenigd
en werd bepaald, dat de vereenigde gemeente den
naam draagt van „Deurne“, terwijl bij het Tweede lid
van art. 1 van het Kon. Besluit van 23 April 1919
Stbl. n. 181 is voorgeschreven:

Eveneens zal in geval van vereeniging van gemeenten
de nieuwe gemeente zich ter bekoming van een
wapen of ter bevestiging van het wapen der vroegere
gemeente, waaraan de nieuwe haar naam ortden
op voornoemde wijze tot ons moeten richten.
De Raad der gemeente Deurne heeft zich op grond
van die beide bepalingen zich tot H. M. de Kon.
ingin gerend met het verzoek aan Zijne ge-
meente een nieuw wapen overeenkomstig
de daarvan door denzelfde gemaakte beschrij-
ving en de daarvoor gemaakte tekening te ver-
len toekennen.

De Raad gaat bij zijne aanvraag van de on-
juiste meening uit, dat tengevolge van de
vereeniging der beide voorsz. gemeenten het
wapen der gemeente Deurne, als hoedanig
de beide vereenigde gemeenten thans heeten,
is komen te vervallen.

Hij zoude altes hebben kunnen volstaan met
te vragen de bevestiging van het wapen, dat bij
Kon. Besluit van 19 Juni 1896 n. 24 aan
de gemeente Deurne en Liessel werd toegekend,
zij het al met een kleine wijziging, als b. v. ten
aanzien van het omgerend zijn van twee ban-
nen en het onderschrift, waaraan in elk geval de
woorden „en Liessel“ behooven te vervallen.

Ik voel het meest voor deze oplossing, omdat
niet van tijd tot tijd het wapen eener gemeente
behoort te worden veranderd; daarin moet m. i.
stabiliteit zijn, evenveel als in gelahtwapens.
Velen de ingezetenen der voormalige gemeente
Plierden dat een herinnering aan hun voor-
malige gemeente in het te bevestigen wapen voor-
leeft dan zou het hartschild in voorbedeld wa-
pen der gemeente Deurne kunnen worden ge-
deeld met het wapen der voormalige gemeente

met de door hem voorgestelde oplossing vereenigen. Dit
zou ik nu dan nog achten aan Deurne terug te geven het
wapen hare voormalige Schepenbank, waarvan een af-
druk hierby gaat met aan den voet van den Patroons her-
lige het wapen van Doerne gedeeld met dat van
Kierden.

U B ooch

19 October 1929

Advassortpelt

Evenmin als de geachte praeadviseur kan ik
mij met het gevraagde wapen vereenigen.

Ik ben het echter ook niet eens met diens opvatting,
dat de gemeenteraad van Deurne van een onjuiste
meening uitgaat. Immers de gemeenteraad stelt, dat
de wapens der voormalige gemeenten Deurne en Liesjel
en Kierden, door de vereeniging dier gemeenten in
1925 zijn vervallen, hetgeen toch berwaarflijk voorkom-
spraak vatbaar is. Bij het niet gaan der gemeenten
Deurne en Liesjel en Kierden, door de vereeniging daar-
van zijn de respectievelijke distinkties, zoals de
namen en wapens dier gemeenten, evenzeer te niet
gegaan. Uit de vereeniging is geboren een nieuwe
gemeente, waaraan in art. 1 der wet van 1925 de naam
Deurne is gegeven, en thans vraagt deze nieuwe ge-
meente een wapen.

Met het onderhavig geval is te vergelijken het antee-
dent Veldhoven. Nadat bij de wet van 29 April 1921 (Stb.
n° 694) de gemeenten Veldhoven en Meerweldhoven, Leelste
en Berle waren vereenigd, heeft de daardoor ontstane
gemeente Veldhoven, machtiging verzocht tot het blijven
voeren van het wapen der voormalige gemeente Veldhoven.
De Raad heeft toen een gunstig advies uitgebracht (29
April 1922, n° 15), evenals in andere dergelijke gevallen.

Wat nu Deurne betreft, wordt thans niet gevraagd
het wapen der voormalige gemeente van dien naam,
doch een combinatie van de wapens der beide opge-
heven gemeenten. Tegen het combineeren der wapens
van de tot eene gemeente samengesmolte voormalige
gemeenten wordt in de regel berwaarf gemaakt omdat
de wapens anders te samengesteld zouden worden, en
begeidend wordt meestal alleen het wapen der voor-
malige gemeente, waaraan de nieuwe hare naam ont-
leent. In casu zou dit het wapen van Deurne en Liesjel

gedeelde wapen is m.i. meer
geend. in dien ook beide namen
vinden blijven, zoals het is bij
land-Bath en
ng-Capelle N.B.

moeten zijn. Het wapen der voormalige gemeente Kierdes valt derhalve niet in de termen om te worden opgenomen in het thans. Deurne te kennen wapen.

In hoeschen heb ik nog een ernstig berwaar tegen het aangepaas wapen, ook al zou het wapen van Kierdes daaruit veldwij. Dit berwaar is, dat hier wederom de schildhouder (Kerkpatroon) in een wapenschild is geplaatst. Dit is eene onjuiste wijze van doen — ontstaan uit het niet begrijpen van het onderscheid hoeschen wapens en figuurlijke voorstellingen in zegels — waar de H. R. v. Adel reeds sedert verscheidene jaren is teruggetrood dat deze fout thans niet opnieuw mag worden gemaakt.

Voorts dient, naar mijne meening, het gevierendeeld, hergelijk wapenschild te vervallen, hetwelk geen anderen die zou hebben dan, om aan te toonen, dat Deurne in Noord. Brabant is gelegen, evenals het vroeger diende den Kerktoz als eenhe van Deurne aan te wijzen.

Het resultaat, waartoe ik kom, is deus: het wapen van Deurne gehouden door den Kerkpatroon, den heilige Willibrordus. De omschrijving wordt dan:

in sabel drie drietingsbalken van goud, en een gouden schildhoofd met drie St. Andrieskeni van keel, naast elkander. Achter het schild, en met de linkerarm daarop steunende, de figuur van den heiligen Willibrordus met aangezicht en handen van natuurlijke kleur, gekleed in bisschopelijke toga van sabel, waaroverheen een misgou (planeta) van keel, afgeret met goud, gedekt met eenen bisschopsmijter van keel, afgeret met goud houdende in de rechterhand het model van een kerkgebouwd met toren van natuurlijke kleur en in de linkerhand een gouden krusstaf.

Hier voor den heilige Willibrordus het in 1894 aan Stranproy verleende wapen

M. Beelaerts
12 Dec. 1902

Ook ik stel mij op het standpunt dat de nieuwe gemeente Deurne een wapen vraagt en dat door de wapen van de drie gemeentes, waarmede Deurne thans bestaat, samen boegz men een wapen zou verkrijgen dat zeer gecompliceerd zou worden. Verder geef ik er den voorkeur aan den te patroon zoo mogelijk niet als wapenfiguur maar wel als schild te nemen, daarom kan ik mij geheel vereenigen met het advies van Mr. Beelaerts van Blokkland.

Ontvangen 5
versonden 9
Januari 1902
Opv. H. v. B. v. B.

Conforme /s/ M. Beelaerts v. Blokkland
10 Dec. '02
de feeder W. v. v. v.

H. v. v. v.
12 Dec 1902

Mij is het goed, dat aan de gemeente Dierne een orapen
wordt toegekend, zooals collega Beelaerts van Bol dat voor-
stelt, wanneer ook die gemeente dat goedvindt.

De Burgermeester van Dierne, die ik gisteren spreek, juist na
dat ik den dossier, het orapen zijner gemeente betreffende, had
terugontvangen, zeide mij, dat ook hij het thans voorge-
stelde orapen goedvindt, en dat hij het liefst had, dat het
aan zijne gemeente word toegekend zonder dat haren
Raad daarover nog werd gekend; dit zal echter wel niet
kunnen?

J. Bosch

11 Januari 1928

Ar. Sassepelt

Beknopte geschiedenis van Deurne

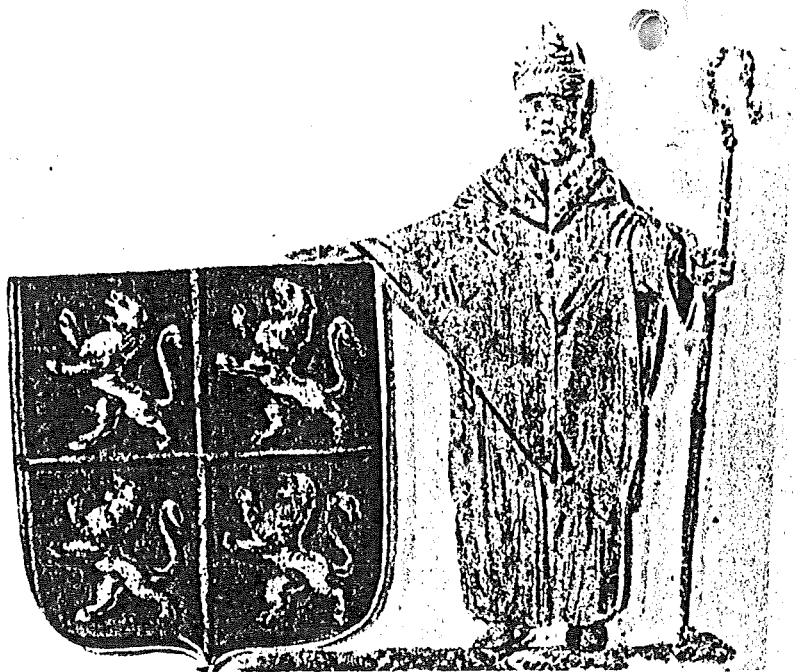
R.J. Jansen
Mr. G. Engels
Wiro van Heugten

Deurne-Liessel-Vlierden-Neerkant-Helenaveen

Uitgave:
Heemkundekring H.N. Ouwering Deurne

1983

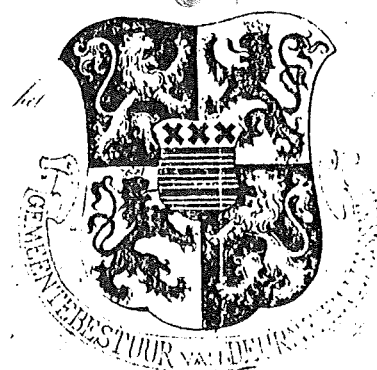

30. Het wapen van Deurne, vastgesteld in 1817.

De wapens van de gemeente

De gemeente Deurne, tot 1 januari 1926 gemeente Deurne en Liessel geheten, heeft in totaal drie wapens gekend, vastgesteld door de Hooge Raad van Adel. Het eerste dateerde uit het jaar 1817 en luidde: „zijnde van lazuur (=blauw), beladen met een kruisstreep en gekantonneerd met vier klimmende leeuwen, alles van goud. Het schild ter linkerzijde vastgehouden door St. Willibrordus van goud”. Het tweede stamt uit het jaar 1896 en staat nog in de frontgevel van het in dat jaar gereed gekomen gemeentehuis aan de Markt. Het luidt: „zijnde: gevierendeeld, het eerste en vierde kwartier in sabel (=zwart) een leeuw van goud, geborgd en genageld van keel(=rood) (Brabant), die van het eerste kwartier omgewend, het tweede en derde kwartier in zilver een dubbelstaartige leeuw van keel (=rood), gekroond en genageld van goud (Limburg), die van het derde kwartier omgewend, over alles heen een hartschild van sabel (=zwart), beladen met drie drielingsbalken van goud, met een schildhoofd van hetzelfde, beladen met drie St. Andries-kruisjes van keel (=rood) het schild omgeven door het randschrift: gemeentebestuur van Deurne en Liessel”.

Na de samenvoeging met Vlierden in 1926 ontstond de nieuwe gemeente Deurne. In het jaar 1928 kwam het verbeterde, thans nog geldende wa-

Van sabel beladen met

31. Het wapen van Deurne, vastgesteld in 1896.

32. Het tegenwoordige wapen van Deurne, vastgesteld in 1928.

pen gereed: „in sabel (=zwart) drie drielingsbalken van goud, en een gouden schildhoofd met drie St. Andrieskruisjes van keel (=rood) naast elkander. Achter het schild en met den linkerarm daarop steunende, de figuur van den Heiligen Willibrordus met aangezicht en handen van natuurlijke kleur gekleed in bisschoppelijke toga van sabel(=zwart), waaroverheen een misgewaad (planeta) van keel (=rood), afgezet met goud, gedekt met eenen bisschopsmijter van keel (=rood), afgezet met goud, houdende in de rechterhand het model van een kerkgebouw met toren van natuurlijke kleur en in de linkerhand een gouden kruisstaaf”.

Ook Vlierden had tot 1926 een gemeentewapen:

„zijnde van zilver, beladen met drie molenijzers van sabel (=zwart), staande twee en een”.

Alle zogenaamde wapendiploma's zijn bewaard gebleven.

NAMEN DER STEDEN,
ALS MEDE DER
HEERLIJKHEDEN
EN
CORPORATIEN.

AFTOKENING
VAN HET
W A P E N.

Leerne.

In sabel drie drielingstakken
van goud, en een gouden schild-
kroon met drie S. Andriaskruisjes van
keel, naast elkander. Achter het schild,
en met den linkerarm daarop houdende,
de figuur van den Heiligen Will-
brodus met aangezicht en handen van
natuurlijke kleur, gekleed in bisschops-
lijfe van sabel, waaronder een
midwint (planete) van keel, afge-
zet met goud, gedekt met sabel. Bis-
shopsmantel van keel, afgezet met goud,
houdende in de rechterhand het model
van een kerkgewone met toren van na-
tuurlijke kleur, en in de linkerhand
een gouden kniistaf.

16 mai 1928

n. 27

"D'n Uytbeyndel" is een uitgave van de Heemkundekringen "De Vonder" te Asten-Someren en "H.N. Ouwerling" te Deurne.

Een abonnement op dit blad is inbegrepen in het lidmaatschap van een van die verenigingen.

Men kan zich evenwel ook alleen op het blad abonneren. Dat kost dan f 15,- per jaar, exclusief verzendkosten. U kunt zich daarvoor opgeven bij een van de secretariaten, t.w. "De Vonder" G. Lenssen, Postelstraat 40, 5711 EN Someren of "H.N. Ouwerling" mevr. A. Quispel-Visser, Reeksenakker 2, 5752 AH Deurne.

De redactie bestaat uit: Karel Brüsewitz, Wiro van Heugten, Hans van de Laarschot en Jan van Ooij.

Het typewerk wordt verzorgd door Bernadette van der Vlies.

Stuur uw artikelen, commentaar e.d. naar: Derpsestraat 15, 5751 KA Deurne, of Wolfsberg 26, 5721 HT Asten.

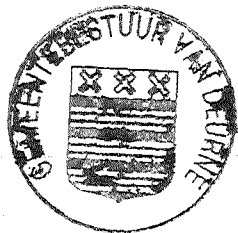
Bij het omslag

Het zegel op het omslag is het oudst bekende schependomszegel van Deurne, dat tot in de 16e eeuw gebruikt is. Daarna is het vervangen door een bijna identiek zegel, dat slechts in details van de voorloper verschilt. De rechterhand van de bisschopsfiguur steunt op het wapen dat van c. 1312 tot 1406 gebruikt is door de hertogen van Brabant. Het wapenschild onder de bisschopsfiguur is dat van de familie Van Doorne, hetgeen nu het officiële gemeentewapen is. Het randschrift vermeldt: "sigillum scabinorum de doern".

X
Aan de zegels en het gemeentewapen van Deurne heeft J.P.W.A. Smit een artikel gewijd in Taxandria (jrg. 35, 1928, p. 15-19).

Het afgebeelde zegel hangt aan een charter uit 1485, dat bewaard wordt op het Streekarchivariaat Peelland (Verzameling charters Deurne, vlnr. 74).

(Foto: W. v. Vlerken)

Notities over wapen en vlag van de gemeente Deurne.

Deurne voert thans het wapen vastgesteld in 1928; daarvoor golden wapens uit 1817 en 1896.

Met betrekking tot het huidige wapen zijn er twee opvattingen.

- 1) St. Willibrordus en schild vormen het wapen.
- 2) St. Willibrordus is slechts schildhouder. Het wapen = schild.

Alleen het gestelde onder 1) is heraldisch juist.

St. Willibrordus was de eerste grondheer van Deurne (al in het jaar 721), daarna pas o.a. het geslacht van Doerne (14e - 15e en 16e eeuw en overigens niet aaneengesloten).

Niet juist is derhalve de opmerking van de Hoge Raad van Adel bij het advies over de gemeentevlag van Deurne in 1962 (onlangs herhaald in een artikel over de vlag in de Traverse), dat St. Willibrordus de schilddrager van het gemeentewapen zou zijn. Ook onjuist is de omschrijving, dat in de vlag het wapen van de gemeente is aangebracht, immers het wapen omvat tevens St. Willibrordus. Heraldisch kan men ook niet spreken van een schilddrager bij het wapen van Deurne aangezien de figuur in de linkerhand een staf houdt; hij rust slechts op het schild. M.a.w. St. Willibrordus en het schild van Van Doerne zijn gelijkwaardig.

Men kan zich afvragen of het huidige wapen (dus met kerkelijke figuur) past in de dynamiek van deze tijd. De gemeente Deurne past het schild uit het wapen al sedert 1974 toe. In wezen een oneigenlijk gebruik en heraldisch niet juist; Deurne is hiermee vermoedelijk de enige gemeente in Nederland, die de heilige figuur weglaat (via steekproeven onderzocht).

Hiermee is ook verklaard, dat de Hoge Raad van Adel Asten een wapen heeft geadviseerd enigszins gelijkend op het schild van Deurne. Immers bij de Hoge Raad van Adel is alleen het wapen van Deurne, dus inclusief St. Willibrordus beschreven. Overigens komt dit fenomeen vaker voor bij nabuurgemeenten.

Er zou gestreefd kunnen worden naar een aangepast wapen, waarin dan echter wel symbolen van St. Willibrordus dienen te worden verwerkt.

Bijvoorbeeld d.m.v. een rode kleur en gouden staf of anderszins.

NOORDBRABANTSE COMMISSIE VOOR WAPEN- EN VLAGGENKUNDE

ingesteld door de Stichting Brabants Heem, 6 maart 1987

Aan de heer R.J. Jansen
streekarchivaris van
Peelland
postbus 3
5750 AA Deurne

Uw brief van 2 mei 1989
Uw kenmerk 100

Datum 9 mei 1989
Ons kenmerk W-V 3

Onderwerp wapen en vlag van Deurne

Geachte collega,

Met genoegen verneem ik het voornemen, de gemeentevlag van Deurne te veranderen, c.q. aan te passen. Inderdaad bestaat bij Nederlandse gemeenten in de regel een sterk verband tussen de wapen- en de vlaggenkleuren. Indien het wapen hetzelfde blijft, kan de rode baan zonder meer in de vlag blijven. De rode kruisjes zijn in het huidige wapen het meest kenmerkend ; daarom gaf de bekende vlaggenkundige, drs. H. van Heyningen te Utrecht, de commissie het in het rapport opgenomen ontwerp aan. Het grote aantal schetsen van uw hand, liefst 41, maakt de situatie niet bepaald werkbaar. Ondanks de vele combinatiemogelijkheden blijven vlaggen, opgebouwd uit banen of driehoeken, al snel minder kenmerkend. Vanuit die optiek vervallen de nrs. 1 -5, 10 en 13 - 19. De kruisjes dienen op een evenwichtige wijze in het vlaggendoek te worden geplaatst ; alleen het midden of de broek (=stok)zijde komen in feite in aanmerking. Zo vallen de schetsen 7, 8 en 31 af. Ook het patroon met smalle baantjes of dat met diagonaallijnen (11, 14, 16 -19, 27 -30) moet ergens een verankering in verleden of heden hebben (bijvoorbeeld in gemeenten met een vliegveld, zoals Gilze-Rijen of Woensdrecht). Zien we verder af van enige om esthetische redenen te ontraden ontwerpen, dan blijven 6, 9 en 21 over. Wellicht kunnen we aan de hand van die modellen de correspondentie voortzetten, al blijf ik thans nog de voorkeur geven aan het commissie-voorstel.

Wat het gemeentewapen betreft merk ik het navolgende op. Inderdaad neemt St. Willebrord op het zegel en het wapen een bijzondere plaats in. Een formeel-juridische beschouwing is echter wel gepast bij het zegel, maar minder bij het wapen. Het zegel geeft de parochiepatroon, die in heraldische zin als schildhouder fungeert voor het hertogswapen en als schildsteun voor het wapen Doerne. In het zegel neemt de heilige een centrale plaats in. Het gemeentewapen vormt een bewuste keuze uit de historische elementen en laat het hertogswapen dus weg. Het weglaten van de heilige en het vervangen van deze figuur door een (gemeente) kroon zou een logisch vervolg kunnen zijn, dat bij de actuele situatie het best past. Uit historisch oogpunt zou een deling van het schild met één of meer leeuwen uit het hertogswapen het meest aan te bevelen zijn, alleen zou de gewenste eenvoud van het wapenschild hierdoor zeker verminderen. Het symbool van Willebrord is een zilveren doorgaand kruis op een rood veld (zie provinciewapen Utrecht), maar de toevoeging aan het schild geeft dezelfde bezwaren. Daar komt nog bij, dat ook Asten een gedeeld wapen met (her.) links Doerne heeft, zodat de gelijkenis wel heel groot zou worden. Resumerend lijkt mij een handhaven van het huidige wapen het meest aan te bevelen. Ook hierover kan de discussie echter worden voortgezet. Met vriendelijke groeten,

(Willem A. van Ham).